

Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Тбіліський державний університет імені
Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)
Технічний університет (м. Кошице, Словаччина)
Технологічний університет (м. Кельце, Польща)
Університет суспільних наук (м. Лодзь, Польща)
Folkuniversitetet (м. Уппсала, Швеція)
Яський університет ім. А. Й. Кузи (м. Яси, Румунія)
Регіональна туристична організація
Свентокшиського Воєводства (м. Кельце, Польща)
Технологічний парк (м. Кельце, Польща)

*До 55-річчя Вінницького торговельно-економічного
інституту ДТЕУ*

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
XI Міжнародної науково-практичної конференції**

25 вересня 2023 року

Частина II

Вінниця 2023

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. XI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 25 вересня 2023 р. Вінниця, 2023. Ч. 2. 511с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства та регулювання соціальних проблем в сучасних умовах; сучасної парадигми менеджменту та публічно-владної діяльності, фінансовий механізм забезпечення соціально-економічного розвитку країни; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні, практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми маркетингових технологій в умовах євроінтеграції, перспективи розвитку індустрії гостинності та харчової промисловості; історичні, філософські, соціально-психологічні та правові аспекти державотворчих процесів в умовах глобалізованого суспільства.

Висвітлюються інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції, теоретичні та практичні аспекти розвитку студентського спорту в системі фізичного виховання ЗВО.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Н. Л.**, д-р філос. наук, професор

Відповідальний секретар – **Мартінова Л. Б.**, д-р екон. наук, професор

Члени редакційної колегії:

Громова О. Є., д-р екон. наук, доцент, **Іваницька Н. Б.**, д-р філол. наук, професор,

Прутська О. О., д-р екон. наук, доцент, **Хачатрян В. В.**, д-р екон. наук, доцент,

Чорна Н. М., д-р іст. наук, професор, **Бондар А. А.**, канд. наук з фіз. виховання і

спорту, доцент, **Крупельницька І. Г.**, канд. екон. наук, доцент, **Махначова Н. М.**,

канд. екон. наук, доцент, **Радзіховська Л. М.**, канд. пед. наук, доцент,

Тернова А. С., канд. техн. наук, доцент, **Хом'яченко С. І.**, канд. юрид. наук, доцент.

Друкується за ухвалою вченої ради Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-918-067-4

Громова О. Є., д-р екон. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ З
ВИКОРИСТАННЯМ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ..... 97

Довгань Ю. В., канд. екон. наук
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
МОДЕЛЬ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНИХ ЛОГІСТІВ ТА ЇЇ
СКЛАДОВІ..... 103

Поліщук І. І., д-р екон. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
РОБОТА З ПЕРСОНАЛЬНИМИ ДАНИМИ В МАРКЕТИНГОВІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ..... 110

Середницька Л. П.
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
ПРІОРИТЕТИ ВИСТАВКОВО-ЯРМАРКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В
УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ..... 118

Танасійчук А. М., д-р екон. наук, професор
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МЕДІА..... 129

Шемчишена А. С.
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
МЕТОДИ ПОШИРЕННЯ ПРОПАГАНДИ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ПІД
ЧАС ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ..... 142

Якушевська О. В., канд. екон. наук
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРІЇ МАРКЕТИНГУ В
ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ..... 150

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ТА ХАРЧОВОЇ **ПРОМИСЛОВОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТИ**

Антонюк К. Г., доктор філософії з економіки
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 165

Вівсюк І. О.
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
ОЦІНКА ТРУДОВОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ГОТЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА..... 172

5. Краснокутська Н.С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження : монографія. Харків : Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2010. 247 с.

6. Савчук А. Ефективність маркетингової діяльності підприємств. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2015. № 5. С. 27–38.

7. A. Tanasiichuk, O. Hromova, A. Abdullaieva, Y. Holovchuk, K. Sokoliuk Influence of transformational economic processes on marketing management by an international diversified conglomerate enterprise. European Journal of Sustainable Development. Rome, Italy. 2019. 8. 3. P. 448–454.

УДК 658.8:342.813

Довгань Ю. В., канд. екон. наук

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0689-7758>

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

МОДЕЛЬ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНИХ ЛОГІСТІВ ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

В статті висвітлено актуальні питання підготовки висококваліфікованих логістів в сучасних динамічно мінливих умовах ринкового середовища. Наведено рівні управління логістикою, обов'язки логістів та вимоги до компетентностей сучасних логістів. Обґрунтована необхідність формування у майбутніх логістів комплексу «твердих» і «м'яких» компетентностей. Визначено перелік компетентностей в сучасній моделі «Т-подібного» логіста.

Ключові слова: логіст, підготовка, компетентність, модель компетентностей, «Т-подібний» фахівець.

Постановка проблеми. Сучасні глобалізаційні процеси та євроінтеграційні прагнення України потребують забезпечення компаній висококваліфікованими логістами, які мають знання механізм функціонування сучасних ланцюгів постачань і вміють застосовувати їх на практиці.

Ефективність професійної діяльності сучасних логістів залежить від накопичених ними знань, набутих умінь і навичок, особистісних якостей і здібностей, гнучкості та оригінальності мислення, вміння формувати ефективні стратегії вирішення логістичних завдань. Логісти повинні мати компетентності для здійснення систематичного аналізу мінливих умов соціально-економічного середовища, прийняття та реалізації стандартних і оригінальних управлінських рішень. Кар'єрний успіх сучасного логіста визначається його здатністю адекватно реагувати на динамічні зміни умов діяльності, наявністю компетентностей для швидкої перебудови змісту своєї роботи відповідно до змін вимог ринку.

Актуальність дослідження даної проблематики підтверджується триваючим в останні роки в Україні процесом обґрунтування змісту професійних компетентностей логістів через спроби формулювання стандартів їх підготовки за різними освітніми ступенями. Ще більшою актуальності дослідження проблематики удосконалення підготовки логістів в Україні набули у зв'язку з поширенням пандемії Covid-19 та, особливо, з початком війни. Звичні логістичні канали та традиційні ланцюги поставок виявилися зруйнованими як на національному і регіональному, так і на глобальному рівнях. Підходи до провадження логістичної діяльності, які сформувались у звичайний мирний час потребують перегляду. Логістам в сучасних умовах необхідно отримувати нові знання, набувати нові навички, формувати нові компетентності, що потребує удосконалення системи їх підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику підготовки логістів вивчали такі зарубіжні та вітчизняні дослідники, як М. Christopher, J. Managan, С. Lalwani, Є. Крикавський, М. Окландер та багато інших. Але, не зважаючи на наявність значного наукового доробку в даній сфері, подальших досліджень потребують питання актуалізації моделей компетентностей сучасних логістів, а також застосування підходів та методів підготовки, які дозволять забезпечити формування даних моделей.

Мета статті. Метою статті є висвітлення сучасної моделі компетентностей висококваліфікованих логістів в сучасних динамічно мінливих умовах ринкового середовища.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах система професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, і фахівців служб логістики, як основна частина бази логістичних знань, повинна враховувати в загальному випадку три рівня управління логістикою [1]:

I рівень – «Топ-менеджмент» – вищий управлінський персонал (віце-президент компанії з логістики, директор з логістики, інтегральний логістичний менеджер, начальник відділу (служби) логістики).

II рівень – «Середній рівень» – середній управлінський персонал (наприклад, керівники структурних підрозділів відділу (служби) логістики компанії, логістичні менеджери середньої ланки, аналітики, провідні логістичні менеджери).

III рівень – «Операційний рівень» (нижчий лінійно-функціональний персонал служби логістики компанії).

Менеджери-логісти на різних рівнях управління компаніями мають різні обов'язки та до, відповідно до даної системи, їх можна узагальнити (таблиця 1).

A. S. Reber та E. Reber вважають, що компетентність будь якого фахівця визначається наявністю у нього знань та набору різних видів навичок. Даний набір має містити «..здатність плавно та адаптивно реалізовувати складні, добре організовані моделі поведінки для досягнення певної мети або цілей...» [3]. Ці здатності отримали назви «твердих» і «м'яких» навичок. Відповідно до J. Valcar наявність «твердих» навичок, які втілені в набутій кваліфікації сучасного фахівця є загальноновизнаним і підкріпленим дослідженнями фактом [4]. Однак в сучасних моделях компетентностей фахівців перевага все більше надається наявності «м'яких» навичок (подолання бар'єрів у комунікаціях, взаємодія із клієнтами, планування роботи, співпраця з іншими тощо.) [5].

Таблиця 1 – Основні компетентнісні вимоги до логістів в Україні [2]

Основні вимоги	Основні обов'язки
<ul style="list-style-type: none"> – повна вища освіта; – досвід роботи від 1 року; – знання ПК; – володіння іноземними мовами; – знання правил перевезення різних вантажів; – знання логістичних аспектів діяльності підприємства (закупівлі, запаси, складування, перевезення, відвантаження, пошук попутних вантажів); – вміння складати маршрути з урахуванням рентабельності, кілометражу, часу доставки товару; – знання правил оформлення супровідних документів; знання технічної складової транспортних засобів; хороші аналітичні здібності; – відповідальність, комунікабельність, ініціативність, стресостійкість, уважність, зібраність, оперативність, розсудливість; – швидкість прийняття рішень; – логічне мислення; – вміння спілкування з людьми різних рівнів; – вміння працювати в режимі багатозадачності; – готовність до швидкого навчання. 	<ul style="list-style-type: none"> – організація процесу перевезення та його контроль; – планування, розрахунок оптимальних маршрутів для доставки продукції; – контроль за раціональним використанням транспортних засобів відповідно до встановлених норм, їх вантажопідйомністю і місткістю; – контроль за рухом продукції в дорозі, за пересуванням транспорту за маршрутами; – контроль і облік ПММ та запасних частин; – контроль за своєчасністю приходу транспортних засобів під навантаження і розвантаження, тривалістю вантажно-розвантажувальних робіт; – оформлення транспортної документації; – звітність; – контроль за виконанням заявок і планів; – введення планів на відвантаження, електронних заявок, оформлення перевізних документів на готову продукцію; – онлайн пошук і супровід вантажів, для власного і найманого транспорту; – оформлення документів (договорів, заявок, облік транспортних витрат, виписки подорожніх листів і ТТН, списання палива).

Традиційна, для України, система професійної підготовки кадрів в сфері логістики є орієнтованою на формування у здобувачів певних знань, навичок та вмінь у предметній галузі. Водночас, від випускників на сучасному ринку праці вимагають наявності комплексу як професійних, так і особистісних здатностей, серед яких провідні місця посідають: системність, критичність та проблемна орієнтованість мислення; висока інформаційна та правова культура; підвищена відповідальність; ефективність; ініціативність; творчий підхід тощо.

Кожна сфера професійної діяльності потребує формування у фахівця певного співвідношення між «твердими» і «м'якими» навичками, притаманного саме цій конкретній сфері. Визначення таких співвідношень між різними видами навичок в моделях компетентностей фахівців у різних професійних сферах, зокрема в логістиці, становить окремий науковий інтерес. Донедавна від логістів очікувалася наявність певного набору із «м'яких» навичок у

поєднанні із знаннями та «твердими» навичками в сфері логістики [6; 7]. Виклики, які постають перед суспільством та економікою сьогодні вимагають нових моделей компетентностей та наявності у їх складі знань і навичок із різноманітних дисциплін для вирішення проблем, тобто поглиблених знань однієї дисципліни та широкої бази знань у суміжних або загальній сферах – так званих моделей «Т-подібних» фахівців.

Відомі фахівці в сфері підготовки логістів M. Christopher, J. Managan та C. Lalwani вважають, що сьогодні необхідними є «Т-подібні» логісти, які мають певну спеціалізацію з глибокими знаннями та можливостями, а також глибоке розуміння інших ключових бізнес-функцій. Вони визначають наступний набір необхідних логістам компетентностей [8; 9]:

- розуміння потреб ринку та споживачів;
- здатність до управління в складних та динамічно мінливих умовах;
- експертне вміння використовувати інформаційні системи та застосовувати інформаційні технології;
- здатність визначати, вимірювати та управляти обслуговуванням визначених сегментів ринку;
- розуміння «вартості обслуговування» та часових показників його ефективності;
- функціональна досконалість у поєднанні із міжфункціональним розумінням;
- здібності роботи в команді;
- вміння управляти взаємовідносинами, налагоджувати взаємовигідне та перспективне співробітництво.

Дана модель компетентностей «Т-подібного» логіста враховує актуальні вимоги до компетентностей сучасних логістів та передбачає [10]:

1) набуття здобувачами освіти глибоких «твердих» навичок в логістиці та управлінні ланцюгами поставок, менеджменті, маркетингу, інформаційно-комунікаційних технологіях та іноземних мовах. Отримання знань та набуття навичок у цих сферах мають стати програмними результатами професійної підготовки логістів. Програмні результати мають забезпечуватися закладами освіти за допомогою відповідних освітніх програм та їх освітніх компонент;

2) набуття широкого кола загальних знань та навичок, а також «м'яких» навичок. Отримання загальних знань та набуття загальних навичок, набуття м'яких навичок може бути реалізовано шляхом створення закладами освіти відповідних умов під час професійної підготовки логістів.

Професійна підготовка фахівця є процесом формування компетностей і компетентностей особистості, оскільки їх розвиток орієнтований на підвищення ефективності виконуваної роботи у різноманітних сферах професійної діяльності. Підготовка логістів має передбачати не лише професійний, а й його особистісний розвиток, адже така гармонізація професії є основою системи професійної підготовки.

Професійна підготовка логістів в системі освіти України потребує застосування компетентнісного підходу, що передбачає отримання сучасного фахівця як цілісної особистості, яка має низку спеціальних та загальнолюдських якостей. Необхідним є створення умов для успішного набуття менеджерами комплексу твердих (професійних, технічних) і м'яких (соціальних, комунікативних тощо) навичок, забезпечення формування конкурентної та актуальної моделі різносторонніх компетентностей, які дозволять швидко та легко адаптуватись до динамічно мінливих умов зовнішнього середовища. Все це може бути досягнуто завдяки застосуванню компетентнісного підходу, який дозволить сформувати модель компетентностей «Т-подібного» логіста.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вищенаведене, вважаємо за доцільне застосовувати при підготовці логістів в Україні підходи формування моделі компетентностей «Т-подібного» фахівця, яка базується на поєднанні глибоких знань і «твердих» навичок, а також широкого набору «м'яких» навичок.

Наступними викликами, які мають бути досліджені, є змістовне наповнення концептуальної моделі багаторівневої національної системи професійної підготовки фахівців з логістики. Необхідним є обґрунтування

змісту, практична розробка та подальша реалізація освітніх програм підготовки, які матимуть необхідну широту та глибину для створення актуальних моделей компетеностей.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Європейської логістичної асоціації. URL: <http://www.elalog.eu> (дата звернення 23.05.2023).
2. Миронова В.В. Проблеми підготовки професійних фахівців з логістики в Україні. *Логістика майбутнього: ефективні рішення для торгівлі* : Зб. матер. Всеукр. наук.-практ. Інт.-конф. 13 бер. 2019 р., м. Київ. Київ : КНТЕУ, 2019. 155 с.
3. Reber A.S. Reber E. *The Penguin Dictionary of Psychology*, 3rd ed. London: Penguin Books, 2001. 904 p.
4. Balcar J. Is it Better to Invest in Hard or Soft Skills? *The Economic and Labour Relations Review*. 2016. Issue 27 (4). P. 453–470. DOI: <https://doi.org/10.1177/1035304616674613>.
5. Bishop T. The Hard Truth about Soft Skills. *Muma Business Review*. 2017. Issue 1(18). P. 234–239. DOI: <https://doi.org/10.28945/3803>.
6. Polishchuk I.I., Dovhan Yu.V., Korol I.V. Logistics and marketing support improvement in the export supply chain. *Інноваційна економіка*. 2021. № 5–6 (88). С. 99–104. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.5-6.14>.
7. Поліщук І.І., Довгань Ю.В. Логістична компетентність як складова ефективності логістики. *Modern Economics*. 2021. № 28. С. 127–133. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V28\(2021\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-18).
8. Managan J., Lalwani C. *Global Logistics and Supply Chain Management*, 3rd ed. Cornwall: Wiley, 2016. 416 p.
9. Christopher M. *Logistics and Supply Chain Management*, 4th edition. Harlow: FT/Prentice Hall, 2010. 276 p.
10. Zamkova N., Polishchuk I., Dovhan Yu., Dovhan L., Novytskyi R. Training of Future Logistics and Supply Chain Managers: A Competency Approach. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2023. Vol. 1 (48). P. 427–440. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3946>.

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
XI Міжнародної науково-практичної конференції**

25 вересня 2023 року

Частина II

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 2023 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 29,76.
Обл.-вид. арк. 24,36. Тираж . Зам. №

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25